

RESMİ İŞSİZLİK VERİLERİ VE SEFALET ENDEKSİNDEKİ SON DURUM

Haziran ayı (2020) işsizlik oranları açıkladı. TÜİK'in açıklamış olduğu veriler uygulanan işçi çıkarma yasağı ve ücretsiz izin uygulamalarının devamı nedeniyle tam olarak gerçeği yansıtmıyor. Bu hususları dikkate alan bir revize hesap yapacak olursak fiili işsizlik oranı çok daha yüksek bir veriye çıkacak. TÜİK'in yayınlamış olduğu Haziran 2020 işgücü istatistiklerini kısaca özetleyecek olursak;

- Resmi işsizlik oranı 0,4 puan artışla yüzde 13,4 seviyesinde. Tanım dışında işsizlik ise 0,6 puan artışla yüzde 15,9 oldu. İşsiz sayısı 4 milyon 101 bin kişi oldu. Genç işsizlik yüzde 26,1'e yükseldi. Ne eğitimde ne de istihdamda olanların oranı ise bir önceki yıla göre 3,1 puanlık artışla yüzde 29,3 seviyesine yükseldi.

- İşgücünde 2 milyon 134 bin kişi azalarak seviye 30 milyon 632.000 kişiye indi. Katılım oranı bu düşüşe yüzde 49'a geriledi.

Resmi rakamları bu şekilde verdikten sonra fiili durumdaki işsiz sayılarını ve buna göre işsizlik oranlarını irdeleyecek olursak şu sonuçlara varmak mümkün. Covid-19 etkisiyle geniş tanımlı işsiz ve eşdeğer iş kaybı (çalışılan saat yüzde 28,6 oranında azaldı) toplamı; DİSK-AR'ın İLO yöntemini esasa alarak yaptığı hesaplamalara göre Haziran 2020'de işsiz sayısı 14,2 milyona yükseliyor. Bu durumda geniş tanımlı işsiz sayısı 10 milyon 184 bine yükselmekte, geniş tanımlı işsizlik oranını ise yüzde 28,9 olarak hesaplanmaktadır. Ümitsiz işsizlerin sayısı ise bir yılda 583 binden 1 milyon 377 bine yükselmektedir. Eğer işsizlik fonundan harçlık alan fiili işsizleri ve iş kaybını ekleyecek olursak işsiz sayısı 14 milyona, Oranı ise yüzde 40'lar civarına yaklaşmaktadır. Türkiye 37 ülkenin işsizlik kıyaslamasında resmi işsizlik oranı (mevsimsellikten arındırılmış) yüzde 14,3 oranıyla Güney Afrika (30,1), Kolombiya (20,2) ve İspanya (15,3) dan sonra sondan dördüncü durumda.

İstihdam sorunu Türk ekonomisinin enflasyon ve cari açık gibi kronik sorunlarından birisi. Geçmiş 18 yıldaki verilerden anlıyoruz ki büyüme dönemlerinde bile istihdam yaratamayan bir ekonomimiz var. Aslında küreselleşmenin yaygınlaştığı yenedünya düzeninde büyümelerin aynı oranda istihdam yaratamadığının çok örnekleri var. Ülkemizde yüzde 33,1 gibi önemli bir kayıt dışı istihdam var. İstihdamın üzerindeki yüksek vergiler ve gizli işsizlik de istihdam yaratamamaya neden oluyor. Açlık sınırı 2.324 TL'lik asgari ücret seviyesi, toplam çalışanların yaklaşık yüzde 43'ünün asgari ücretli olduğu ve 83 milyonluk ülkede 30 milyonluk çalışanın olduğu veriler "neden istihdam yaratılamadığı" gerçeğini ortaya koyuyor.

Daha önceki yazılarımızda konu ettiğimiz "Sefalet Endeksi" deki durumumuz ise gerçekten içler acısı. Ülkelerin enflasyon oranları ile işsizlik oranlarının toplanmasıyla hesaplanıyor endeks. Türkiye 37 ülke içinde sefalet endeksindeki 26,1 oranıyla Arjantin (51) ve Güney Afrika (33,3) den sonra üçüncü durumda.

Gerek işsizlik gerekse bozulan diğer makro göstergelerimiz kuşkusuz Covid-19 salgınından önemli ölçüde etkilenmiş durumda. Ancak salgın öncesinde de bu göstergelerimizde ciddi problemler mevcuttu. Bunu 2012 yılındaki FED' in "faiz" döngüsü kararından sonrası GSYİH rakamlarının gelişimden görmek mümkün. 2013 yılında 953 milyar dolar olan milli gelirimiz yıllar itibarıyla sırasıyla 940, 867, 859, 797, 761 ve nihayet 2020 2. çeyreği itibarıyla (tahminen) 730 milyar dolara düşmüş durumda. Yürütülen ekonomi, para ve maliyet politikaları başarısız olmuş, borçlarımız artmış, risk primimiz yükselmiş ve rezervlerimiz ciddi oranda azalmış halde. Ancak salgın sonrası alt gelir gruplarının (işçi, küçük esnaf, emekli, çiftçi) işi bundan sonra daha da zorlaşacak. 2021 bu yıldan daha da zorlu geçecek. Bu nedenle enflasyonu önceleyen ve ekonomi literatüründe maceralar aramayan, güven ve istikrarı tesis edecek "yeni bir program"a ihtiyaç var.